

Sväté monštrum

vdp. Radovan Rajčák

21. februára 2021 ✝ Cirkev

Toto pomenovanie si od svetovo známeho spisovateľa Francoisa Mauriaca vyslúžil dominikánsky kňaz, veľký mysliteľ a duchovný spisovateľ dvadsiateho storočia otec **Reginald Garrigou Lagrange** (*21. február 1877 – †15. február 1964), vedúca osobnosť neotomizmu 20. storočia, ktorého výročie narodenia si dnes pripomíname.

Narodil sa ako Gontran-Marie Garrigou Lagrange 21. februára 1877 vo francúzskom Auch, ktoré leží neďaleko Toulouse, do katolíckej rodiny. Pôvodne sa chcel stať lekárom, a preto začal v roku 1896 študovať medicínu na univerzite v Bordeaux. Tam však zažil, ako to sám opisuje, duchovné prebudenie, ktorého impulzom bola kniha katolíckeho filozofa Ernesta Hella. Otec Lagrange opísal neskôr svoje dojmy z knihy takto: *„Uzrel som, že učenie Katolíckej cirkvi je absolútnou pravdou o Bohu, o jeho vnútornom živote a o človeku, jeho pôvode a jeho nadprirodzenom osude. Akoby som v okamihu videl, že táto náuka nie je len „to najlepšie, čo môžeme predložiť na základe našich súčasných znalostí“, lež absolútna pravda, ktorá nepominie.“*

Na základe tohto hlbokého duchovného zážitku medicínu opustil a ako dvadsaťročný vstúpil do dominikánskeho rádu, kde si zvolil meno Reginald (podľa bl. Reginalda Orleánskeho, súčasníka zakladateľa rádu sv. Dominika). Po svojej kňazskej vysviacke v roku 1902 ho predstavení poslali študovať filozofiu na Sorbonnu do Paríža, kde stretol všetkých vtedy významných profesorov akými boli Henry Bergson, Emile Durkheim či otec modernizmu Alfred Loisy. Medzi jeho spolu-študentov patrili napr. aj Jacques Maritain, s ktorým udržiaval po celý život priateľský, aj keď veľmi komplikovaný vzťah. V roku 1906 bol poverený vyučovaním filozofie na známej dominikánskej škole Le Saulchoir, odkiaľ ho povolali v roku 1909 do Ríma, kde prednášal na dominikánskej univerzite Angelicum (Pápežská univerzita sv. Tomáša Akvinského). Tu zotrval nasledujúcich päťdesiat rokov.

Otec Lagrange bol svojou povahou a presvedčením bojovník. Veril, že úlohou teológa nie je len učiť katolícku náuku, lež byť tiež v biblickom zmysle slove strážcom proti všetkému, čo by ju mohlo podkopať. V duchu pápeža svätého Pia X. a jeho encykliky *Pascendi* (1907) získal neochvejné presvedčenie, že najväčšou hrozbou pre katolícku vieru je tzv. modernizmus – snaha (niekedy s dobrými úmyslami, inokedy so zlými) „reinterpretovať“ katolícku doktrínu v súlade s prevládajúcimi trendmi v histórii, filozofii a prírodných vedách. Do boja s modernizmom vstúpil s vervou. Nikdy neútočil na ľudí, ale vždy jasne a ostro poukazoval na chyby a nesprávne závery, pričom si z celého srdca úprimne želal, aby tých, ktorí sa dostali do omylu, mohol svojou intelektuálnou prácou priviesť späť k neomylnnej pravde katolíckej viery.

Prvými, s ktorými skrížil meče, boli jeho učitelia Henry Bergson a Maurice Blondel. Ich učenie kritizoval preto, lebo nesprávne chápali a vykladali vzťah medzi prirodzeným a nadprirodzeným poriadkom. Z tohto nepochopenia vznikali veľké omyly v otázke ľudskej prirodzenosti a jej schopnosti spolupracovať s Božou milosťou. Pre otca Lagrangea bolo správne pochopenie tohto vzťahu medzi prirodzeným a nadprirodzeným

poriadkom podstatou kresťanstva – rád citoval výrok sv. Tomáša Akvinského: „*Aj najmenšia milosť, ktorú vlastní jedna osoba, je väčšia ako celé stvorenie.*“

Sv. Tomáš Akvinský – celoživotná inšpirácia p. Garrigou – Lagrangea

zdroj: wikimedia commons

Originálnym sa ukázal tiež na poli náuky o duchovnom živote. Jeho majstrovským výkonom bolo poukázanie na dokonalú syntézu medzi vysoko abstraktnou náukou sv. Tomáša Akvinského a z hlbokej duchovnej skúsenosti pochádzajúcou náukou sv. Jána z Kríža. Kým prvý popisuje duchovný život z pohľadu Boha, takpovediac, analyzuje mnohoraké milosti, ktoré dáva duši, aby ju uviedol k zjednoteniu so sebou, druhý popisuje ten istý proces z pohľadu človeka a ukazuje „postoje“, ktoré by mala verná duša zaujať v rôznych fázach duchovnej cesty. Na základe tejto jeho syntézy potom pápež Pius XI. vyhlásil sv. Jána z Kríža (o ktorého pravovernosti dovtedy niektorí teológovia pochybovali) za učiteľa Cirkvi.

Druhou veľkou témou duchovnej teológie otca Reginalda bola univerzálnosť Božieho povolania k mystickému životu. Presvedčivo dokazoval, že zatiaľ čo dramatickejšie mystické javy, akými sú videnia a levitácie, sú zjavne vyhradené len pre niektorých, všetci pokrstení sú pozvaní nielen k čnostnému životu, lež aj k životu úzkeho spojenia s Bohom v modlitbe. Toto zjednotenie je v tom najsprávnejšom zmysle slova mystickým, pretože je založené na daroch Ducha Svätého a na našom podiele na vlastnom Božom živote skrze posväcujúcu milosť. Učil, že premieňajúca jednota, ktorú opísali svätci ako svätý Ján z Kríža a svätá Terézia z Ávily, je len dokonaným úplným rozkvetom milosti sv. krstu. Otec Lagrange zároveň upozorňuje pred zneužívaním tejto náuky – často poukazuje na to, že akákoľvek tzv. mystika, ktorá nie je založená na praktizovaní čností a na meditácii o Kristovi a jeho umučení, je ilúziou a je falošná.

Niektorí jeho študenti ho opísali ako učiteľa, ktorý mal vynikajúci dar objasniť aj tie najťažšie otázky a poukázať na to, že zdravá filozofia a zjavená pravda do seba zapadajú v úžasnej harmónii. Otec Lagrange svoju prácu miloval: jeden z jeho študentov si spomenul, ako zvolal: „*Mohol by som učiť Aristotela tristo rokov a nikdy by som nebol unavený!*“ Tiež mal vzácny dar preniesť svoju vlastnú chuť k predmetu na svojich poslucháčov, pretože jeho prednášky, hoci boli náročné, neboli nikdy nudné. Jeden študent ho opísal týmito slovami: „*Jeho malé oči boli plné šibalstva a smiechu, jeho telo sa neustále hýbalo, jeho tvár dokázala zaujať postoje hrôzy, hnevu, irónie, rozhorčenia a údivu.*“

Medzi jeho študentov patrili mnohí teológovia, ktorí neskôr ovplyvnili II. vatikánsky koncil. Boli nimi Marie Dominique Chenu a Yves Congar, ktorý o ňom vyhlásil: „*Urobil na mňa hlboký dojem. Niektoré z jeho kázní ma naplnili nadšením a veľmi ma upokojili svojou jasnosťou, prísnosťou, šírkou a duchom viery.*“ Patril sem tiež mladý poľský kňaz Karol Wojtyła (jeho doktorská práca bola venovaná práve sv. Jánovi z Kríža), neskorší pápež Ján Pavol II. Mnohé jeho prednášky vyšli knižne (zvlášť jeho komentáre k Teologickej Summe sv. Tomáša Akvinského) a jeho meno sa stalo postupne celosvetovo známym.

Po celý čas si bol, podobne ako Pius XII., vedomý toho, že v Cirkvi stále žijú nebezpečné modernistické tendencie, proti ktorým sa usiloval v časoch svätého Pia X. bojovať. Hrozilo, že opätovne začnú narúšať integritu katolíckej doktríny. Jeho slávny článok s názvom „*Kam smeruje nová teológia?*“ obsahuje dôvtipný komentár o katolíkoch, ktorí škodili katolíckej veci jej prispôbovaním sa svetu: „*Idú k majstrom moderného myslenia, pretože ich chcú obrátiť k viere, no končia tým, že oni sami sú obrátení nimi.*“ Výsledkom jeho snahy bolo redigovanie encykliky pápeža Pia XII. s názvom *Humani generis* (1950) proti moderným bludom.

Otec Lagrange pracoval v rôznych funkciách na Posvätnom Ofíciu (dnes Kongregácia pre náuku viery) od čias Benedikta XV. a koncom 50. rokov ho pápež Ján XXIII. pozval do teologickej komisie, ktorá pripravovala podklady pre II. vatikánsky koncil. V tejto dobe však už jeho sily ubúdali. Poslednú prednášku predniesol na Pápežskej univerzite sv. Tomáša Akvinského (Angelicum) krátko pred Vianocami v roku 1959. Nasledujúcich päť rokov žil otec Reginald vo svojej cele (ktorá bola známa svojou strohosťou a „tvrdými podmienkami“, v ktorých jej obyvateľ pracoval), pričom jeho duševné schopnosti v dôsledku veku a vyčerpania upadali. Svoj čas venoval modlitbe – miloval zvlášť ruženec – a príprave na smrť. Zomrel 15. februára 1964, na sviatok jedného z najväčších dominikánskych mystikov, blahoslaveného Henryho Susa.

Pápežská univerzita sv. Tomáša Akvinského – Angelicum

zdroj: wikimedia commons

Po jeho smrti si o ňom Jacques Maritain zapísal do svojho denníka tieto slová: „*Tento veľký teológ, ktorý sa málo vyzná vo veciach sveta, mal obdivuhodne úprimné srdce, ktoré Boh nakoniec očistil dlhou a veľmi bolestivou fyzickou skúškou, krížom úplného sebazničenia, ktorý očakával a vopred prijal. Teraz sa k nemu modlím ako k ostatným svätým, ktorí sú v nebi.*“

Mnohí z tých, ktorých kritizoval a ktorí sa tak stali jeho „nepriateľmi“, museli uznať jeho kvality a veľkosť ducha. Ak dnešné časy posúdime vo svetle jeho slov, môžeme povedať, že bol nielen veľkým mysliteľom, lež

aj „prorokom“. Predvídal aktuálnu krízu v Cirkvi i vo svete, keď kritizoval povrchnosť a intelektuálnu nepoctivosť niektorých tzv. „nových teológov.“ Práve oni (a dnes aj ich nasledovníci) mali v úmysle všetko v Cirkvi „nanovo vynájsť“. Akoby Cirkev dovtedy neexistovala, nereagovala na rôzne „trendy“ doby a nestála na pevných základoch Božieho zjavenia ukrytého v Posvätnej Tradícii a Sv. Písme.

Príklad tohto veľkého herolda katolíckej ortodoxie v dnešných rozbúrených časoch vedie k hlbšiemu štúdiu katolíckej viery, poznaniu životov a diel svätých, ktorí sú najlepšími sprievodcami nášho duchovného života, ako aj povzbudeniu k verejnému prihláseniu sa ku katolíckej viere a angažovaniu sa za šírenie kráľovstva Nášho Pána Ježiša Krista na zemi.

Spracované podľa: <http://www.christendom-awake.org/pages/thomas-crean/saint-in-heaven.htm>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/svate-monstrum/>